

Equacions catalanes

Francesc Canosa Farran

Sempre hi ha una prèvia. Un prefaci. Una introducció. Per exemple: Algú es podia esperar que el 23 de juliol de 2007 Barcelona fes paf? Més de tres-centes mil persones es queden sense llum. Quatre dies postnuclears. La ciutat és una cova. La gent protesta: cassolades. D'acord: es van encadenar accidents perquè Barcelona fes paf, però la manca d'inversions tant de Red Eléctrica Española com de Fecsa-Endesa és un fos a negre com a país. Alguna cosa passa.

L'1 de desembre de 2007 la Plataforma pel Dret a Decidir (PDD) organitza una manifestació amb el lema "Som una nació i diem prou! Tenim dret a decidir sobre les nostres infraestructures". Milers de persones. Algú s'ho podia esperar? Com a la manifestació que ja va organitzar la PDD el 18 de febrer de 2006 perquè es respectés l'Estatut aprovat per Catalunya. Imprevisible. Com la consulta sobre la independència a Arenys de Munt el 2009. Com la manifestació del 10 de juliol de 2010 que diu que "Som una nació: nosaltres decidim". Com la constitució de l'Assemblea Nacional de Catalunya el 2012. Com la manifestació de l'11 de setembre de 2012 que veu "Catalunya, nou estat d'Europa". Com la Via Catalana de l'11 de setembre de 2013 que travessa el país "Cap a la independència". Com la "V" que imanta Barcelona l'11 de setembre de 2014 i diu que "Ara és l'hora". Com la consulta del 9N de 2014. Com la confessió de Jordi Pujol el 2014. Com els casos de corrupció. Com la caiguda de polítics. Com l'enlairament de noves forces com Podemos, Ciutadans, la CUP. Com els nous lideratges d'Ada Colau o Teresa Forcadès. Com tantes coses. La gran notícia de la política catalana dels darrers anys és l'imprevist. Quants d'aquests fets eren previsibles? Què es pot esperar quan tot fa girs inesperats? Res es pot entendre sense dur permanentment un rellotge que marca l'imprevist. Aquesta hora, a la seva manera, també ha assenyalat les eleccions municipals del 24 de maig de 2015.

LA CATALUNYA GAUDÍ

És un trencadís. El mosaic format per trossos irregulars de ceràmica, marbre o vidres, de disseny abstracte. Símbol de l'arquitectura modernista. La Catalunya que surt del 24M és una Catalunya Gaudí. Trencadís. Si mirem el mapa que surt de les eleccions municipals, és una mapa de coloraines. Virolat. El més semblant a un trencadís. Catalunya és així: colors. Plurals. La tradició política del país sempre ha estat així. Mirem:

-CIU: 668.892 vots; que representen un 21,49% i 3.333 regidors

-ERC: 510.137; 16,39% i 2.384

-PSC: 530.909; 17,06% i 1728

-CUP: 221.746; 7,12% i 372

-IC-EUiA (sumant candidatures confluència): 366.611; 11,78% i 358

PP: 234.847; 7,54% i 214

-Ciutadans: 231.293; 7,43% i 176

Totes aquestes forces són les gran peces que formen el mosaic electoral. Sumen 8.565 regidors dels 9.077 que es disputaven. Després, és clar, tenim 512 regidors de desenes de microformacions polítiques amb regidors a desenes de pobles. Trencadís: aquesta és la imatge d'una Catalunya municipal on van votar 3.143.607 persones. Un 58,52%. Un increment respecte el 2011: 55,01%. I remarquem-ho: una abstenció del 41,48%. Una abstenció similar, per exemple, a la mitjana de les eleccions a la Generalitat des del 1980 que suma un 39,2%. És important aquesta xifra. Vol dir que, més o menys, tenim sempre un 40% de persones a Catalunya que no voten. Independentment de les eleccions. La xifra s'ha de tenir en compte respecte, per exemple, a unes eleccions catalanes del 27S que tenen una lectura plebiscitària. Tot i que és més que segur que, per aquest fet, pel seu caràcter, la participació augmenti. Però cal remarcar que hi ha una Catalunya Polinèsia: al marge de tot (per les raons que sigui) i que decideix no votar ja sia al seu municipi o a la Generalitat.

Bé, quedem-nos amb aquesta primera imatge de trencadís. És una imatge de pla general. De primer cop d'ull. El mapa de Catalunya són colors.

CATALUNYA SUPERMAN

Aquestes eleccions ja volien veure un cel: el sobiranista. Hi pot haver una mirada conjunta: la de les forces que volen la independència de Catalunya. Unes eleccions que volien enlairar aquest cel de cara a l'altre cel: el de les eleccions del 27 de setembre a la Generalitat. Per tant, la Catalunya Superman és la que s'enlaira amb els vots clars de tres formacions: CIU, ERC i CUP.

El vot de la Catalunya Superman és de 1.398.099 persones. Increment notable respecte el 2011: 1.098.862. És a dir, un 45,06% dels vots (el 2011 era un 38,2%). I si ens ho mirem amb regidors tindríem 6.077 regidors superman (5.345 el 2011). Això suposa que un 67% dels regidors de Catalunya són sobiranistes (58,5% el 2011).

Aquesta Catalunya Superman té valor pel moment. Perquè el cel del 24M també mira el del 27S. Es podrien fer moltes interpretacions. Per exemple, a la consulta del 9N de 2014 van votar 2.344.828 persones i van votar Sí-Sí 1.897.274. Això sols ja indica que el vot de clau local és diferent sempre, malgrat que s'hagi volgut un vot pensant en el 27S (per exemple, votants d'IC-EUiA que van votar Sí-Sí el 9N). Però, per altra banda, demostra clarament el seu gruix: tant en vots com en regidors. El que és constatable és que en els darrers anys hi ha una Catalunya Superman que elecció darrera elecció vol una Catalunya independent. És cert que els percentatges poden variar, però hi ha una vot Superman a la societat catalana que és majoritari als ajuntaments i a les institucions catalanes i que en vot també és el primer.

Dit d'una altra manera. D'acord: el vot sobiranista a les municipals ha augmentat. Però aquell sobiranisme que va despertar el 2006 amb l'Estatut, que reclamava les infraestructures el 2007, que s'ha manifestat fins el 2014 i que ho farà l'11 de setembre de 2015, s'ha mantingut com un termòmetre que marca una temperatura clara del país. El vot sobiranista, any rere any, està allà.

CATALUNYA SILENCIOSA

El silenci és una invocació permanent. Almenys per a les forces polítiques que defensen la unitat d'Espanya. Reclamen la Catalunya silenciosa. La que diuen que té por o se sent incòmoda amb el debat sobiranista. Si es pot fer una mirada de la Catalunya Superman

també es pot fer amb la Catalunya silenciosa. Per exemple, el PP, amb 234.847 vots, queda amb un gran silenci municipal. El 2011 obtenia 363.948 vots. I el 2015 només tindrà una alcaldia. Un PP castigat per molts motius: la corrupció en l'àmbit estatal, però també la irrupció d'una força com Ciutadans que passa dels 35.060 vots del 2011 als 231.293 del 2015, però que no tindrà cap alcaldia. També el PSC que tants cops ha invocat la Catalunya silenciosa ha passat de les 196 alcaldies del 2011 a les 122 actuals (el gran gruix en poblacions de l'àrea metropolitana). Així, la Catalunya municipal és silenciosament silenciosa.

CATALUNYA HEREUS-FADRINS

La concepció s'ha transformat, però és igualment vàlida. Històricament Catalunya s'ha construït pels hereus i fadrins. Els hereus es quedaven a la casa pairal i els fadrins estudiaven o anaven a treballar a la ciutat. Això ha explicat les comunicacions polítiques econòmiques, socials... entre Barcelona i Catalunya. I és evident que al llarg del segle XX els moviments migratoris també han aterrat i alterat aquestes comunicacions. Però també és cert que en les darreres dècades s'estan produint fenòmens a Catalunya encara per estudiar clarament, però amb efectes reals. Per exemple, un fet incontestable: el retorn del fadrí. És el primer cop que passa.

Molts joves que van anar a estudiar o treballar a Barcelona retornen a casa. O moltes persones que migren aterren abans als pobles que a les grans ciutats. De motius, molts: expulsió econòmica de la ciutat, atur, noves oportunitats als pobles, canvi de vida, nous estils de viure, noves tecnologies, comunicacions, etc. Darrere de tot això hi ha una de les qüestions mai resoltes satisfactòriament al país: l'equilibri de Catalunya. El pes d'una Barcelona macrocèfala respecte a unes comarques desnerides. És una imatge estereotipada. Cert. I canviant. Però Barcelona cada cop s'assembla més a un estat com les grans ciutats del planeta: un metròpoli estat que vola sola. I la Catalunya comarcal encara té una fesomia d'antics comtats: com repúbliques independents. En aquestes eleccions també es veuen dues Catalunyaes.

Hi ha una Catalunya d'hereus i fadrins retornats o nouvinguts que s'ha fet independent. Si sumem per demarcacions el vot sobiranista (CIU, ERC i CUP), a Barcelona representa el 40,27%. A Girona, el 63,81%. A Tarragona, el 52,01%. I a Lleida, el 62,19%. Hi ha una Catalunya comarcal, de comtats, de la immensa minoria: és clarament independentista. Una Catalunya desconnectada.

Hi ha una Catalunya de ciutats. Urbana, metropolitana, de concentració de població a un bufet lliure de ciutats. El símbol de tot això és el PSC. Els socialistes han perdut una gran quantitat de vots a Catalunya: han passat de 721.476 votants el 2011 a 530.099. Han desaparegut d'una part del país, de la Catalunya d'hereus i fadrins, però no de la Catalunya urbana. On està la força d'aquests 530.099 vots? A poques ciutats. Les més poblades. Per exemple: Gavà (5.637 vots i primera força), Viladecans (9.892 vots i primera força), Sant Boi (10.793 i primera força), Cornellà de Llobregat (13.413 i primera força), Sant Joan Despí (6.404 i primera força), Sant Just Desvern (2.360 i primera força), Esplugues de Llobregat (7.153 i primera força), l'Hospitalet de Llobregat (30.979 i primera força), Barcelona (67.380 i cinquena força), Cerdanyola (4.634 i primera força), Montcada i Reixach (2.240 i primera força), Santa Coloma de Gramenet (17.244 i primera força), Sant Adrià del Besòs (3.481), Badia (2.066 i primera força), Barberà del Vallès (3.282 i primera força), Sabadell (12.950 i primera força), Terrassa (23.450 i primera força), Rubí (5.634 i primera força), Badalona

(12.590, tercera força). Podríem continuar amb més ciutats de l'àrea metropolitana, però només amb les que apuntem el PSC suma 241.582 vots.

Passa el mateix amb Barcelona en Comú. Ada Colau ha guanyat les eleccions a Barcelona usant les sigles d'IC-EUiA: 176.337 vots. I el 2011 IC-EUiA en va tenir 62.979. Això sol ja explica que dels 366.611 vots que obté IC-EUiA a Catalunya la meitat són a Barcelona. Hi ha meitats. Hi ha dues Catalunyes.

CATALUNYA ROJA

Estava agafant força la idea d'una Catalunya sortida de les municipals amb un gir cap a l'esquerra. Si sumem des d'un punt de vista estereotipat, tindrem que les forces de dreta (CIU, PP i Ciutadans) sumen 1.135.032. I que les esquerres (PSC, ERC, IC-EUiA, CUP) arriben als 1.668.886. És així. Catalunya vira cap a l'esquerra. També si ens ho mirem en regidors (CIU, PP, ciutadans): 3.723 regidors i l'esquerra (ERC, PSC, IC-EUiA, CUP): 4.389. Però segurament més que els vots totals això es veu en les grans alcaldies: Barcelona, l'Hospitalet de Llobregat, Badalona, Santa Coloma de Gramenet, Tarragona, Lleida.... Algunes simbòlicament guanyades per pactes d'esquerra al PP, com la de Badalona. D'altres, malgrat la patacada electoral, encara relativament fidels a una força d'esquerra, com la de Lleida. El valor d'aquest gir a l'esquerra és més pel gran simbolisme de guanyar una capital com Barcelona. Idea que tenen ja a l'imaginari algunes forces d'esquerres per traslladar un mapa municipal a un mapa nacional. Roig per sobre mosaic nacional.

LES EQUACIONS PER AL 27S

Surten equacions de les eleccions del 24M. Incògnites. Variables a resoldre de cara al 27S. N'apunto algunes en format de paraules clau. Equació Mastegot: la Catalunya Superman de les forces sobiranistes s'apallissarà políticament ella mateixa? O bé es resoldrà amb la variable d'un Amor (pactat, obligat, consensuat...) polític? En cas de picabaralles, la variable del Ciment que poden exercir entitats com Assemblea o Òmnium els durà a un altar electoral divers però unit en la missió? Pot haver-hi un horitzó d'una Catalunya abans d'esquerres que nacional que posi a escar el procés? O bé els suposats Conills (ofertes de diàleg, econòmiques, per exemple) que es puguin treure de la cistella el Govern espanyol? Quin paper tindran els Ovnis mediàtics espanyols (notícies que puguin distorsionar les eleccions) que aterrin a Catalunya? Hi ha més variables, és clar. Però el 24M presenta tot d'equacions per resoldre el 27S. Equacions plantejades el 24M, però equacions plantejades des de sempre. De fet, la mateixa equació que el 1923 va resoldre en pocs dies el científic Albert Einstein a Catalunya. El pare de la teoria de la relativitat va venir a explicar-la al nostre país. Va voltar uns dies per ciutats i pobles i va entendre Catalunya de cop: "Ara comprenc i justifico el vostre paradòxic socialisme nacionalista." El pare del relativisme ho va captar tot sense cap relativisme.